

DE GEBOUWEN VAN DE KOLONIE 'NOTRE-DAME DE L'YSER' IN KNOCKE

Danny Lannoy



De originele villa uit 1901 gezien vanuit het oosten.

In de vorige editie van de heemkundige kring (tijdschrift 54 A jg. 2017 , blz. 36-50) werd aangetoond dat de uitbreiding van de 'Kolonie' bij het Verweeplein in 1932 werd uitgevoerd naar de plannen van architect Florimond Vervalcke uit Knocke en niet Huib Hoste.

In de voetnoot nr. 5 staat dat Huib Hoste wel een plan heeft getekend voor een uitbreiding van een andere kolonie, de zomerschool van de 'N.D.de L'Yser', bij het huidige IJzerpark. Ondertussen werden aan de hand van oude foto's en postkaarten en verder onderzoek , meer gegevens ontdekt over de geschiedenis van de kolonies in Knocke.

In 1899 werd de 'Cercle des Colonies Scolaires de Bruges' opgericht met als doel behoeftige kinderen uit het stedelijke onderwijs een verblijf aan te bieden aan zee. In Knocke werd een stuk grond aangekocht in de duinen door verantwoordelijk geneesheer Leon Neelemans uit Brugge. Architect Aimable de Lune uit Brussel tekende de plannen van de ruime villa en aannemers Janssens en Rotsaert uit Heist voerden in 1901 de werken uit. De site werd op 18 augustus van hetzelfde jaar officieel in gebruik genomen (*). De 'Villa Scolaire' stond op een hoog duin, telde een gelijkvloers, verdieping en mansardedak met op drie hoeken een verhoogd torenelement.

De rekrutering van de kinderen gebeurde door de directies van de stedelijke basisscholen en aan de hand van gezondheidsrapporten. Op de villa stond oorspronkelijk 'SCHOOLKOLONIEN BRUGGE 1901'. Gedurende WO I waren veel kinderen tussen de 3 en 16 jaar weggebracht uit de frontstreek naar Frankrijk; er is sprake van 6000. Deze zogenaamde kinderen van de 'Colonies Scolaire' zouden de geschiedenis ingaan als 'les Enfants de l'Yser'.

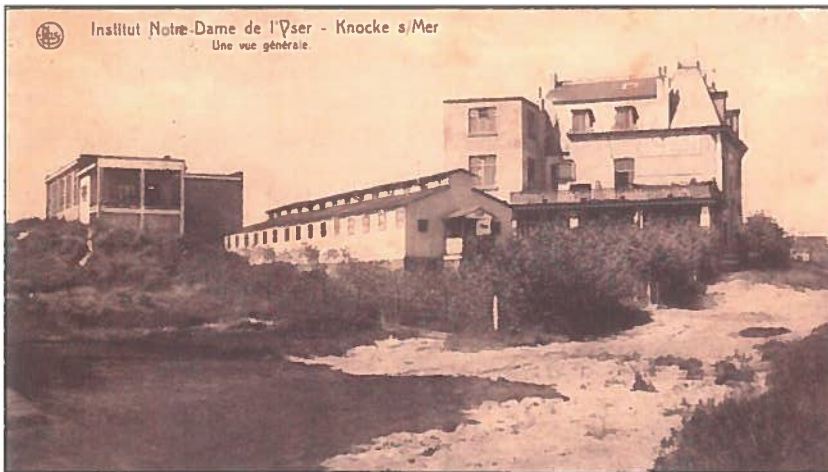
Juffrouw Tieren was er lange tijd bestuurster. De latere Gentse botanicus Michel Thierry verbleef er in 1907 als toezichter van de vakantiekolonie.

In deze periode werden houten barakken ingeplant dienstig als slaapzaal.

Na WO I was er vermoedelijk een overname van de instelling!

We zien voortaan postkaarten met Franstalige opschrift als: 'Institute Notre-Dame de l'Yser/ Santé à l'Enfance'. Eén zeldzame kaart vermeldt : 'Werk van den Berg Thabor voor Belgische zwakke en met tering bedreigde kinderen/ Onze-Lieve- Vrouw van den IJzer te Knocke-Zoute/ Bijkhuis F. van den Berg Thabor, Afdeling van de Meisjes 'De Perel van de Zeekust'.

In 1921 is er sprake van een 'projet de construire deux nouveaux dortoirs' of twee slaapzalen, vermoedelijk aangebouwd tegenaan de westgevel van de villa. De aanvraag werd ingediend door aannemer Ve. P. Lauwereyns & Fils uit de Bakkerstraat 13 te Blankenberge.



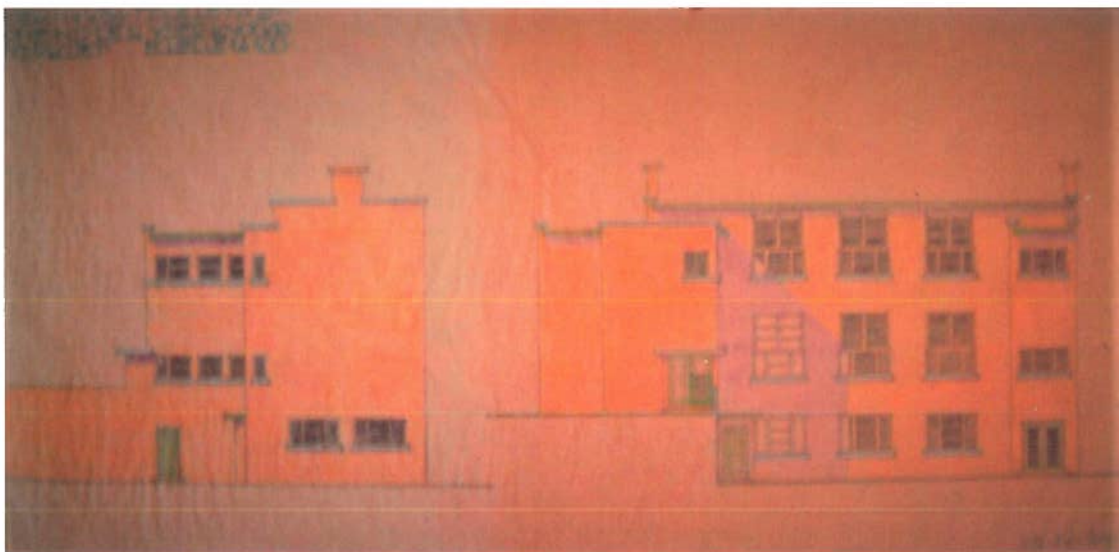
De villa met houten slaapzaal en links de uitbouw van Hoste.



Postkaart met Nederlandstalig opschrift. Dezelfde uitbouw is duidelijk zichtbaar.

In 1924 kwam er een uitbreiding van het 'Gesticht' naar de plannen van Huib Hoste (1881-1957). In de modernistische constructie van 5 traveeën lang waren een ruime slaapzaal, lavabo's, wc's, een trap, speelzaal, wasserij en kolenhok voorzien (bouwvergunning 409).

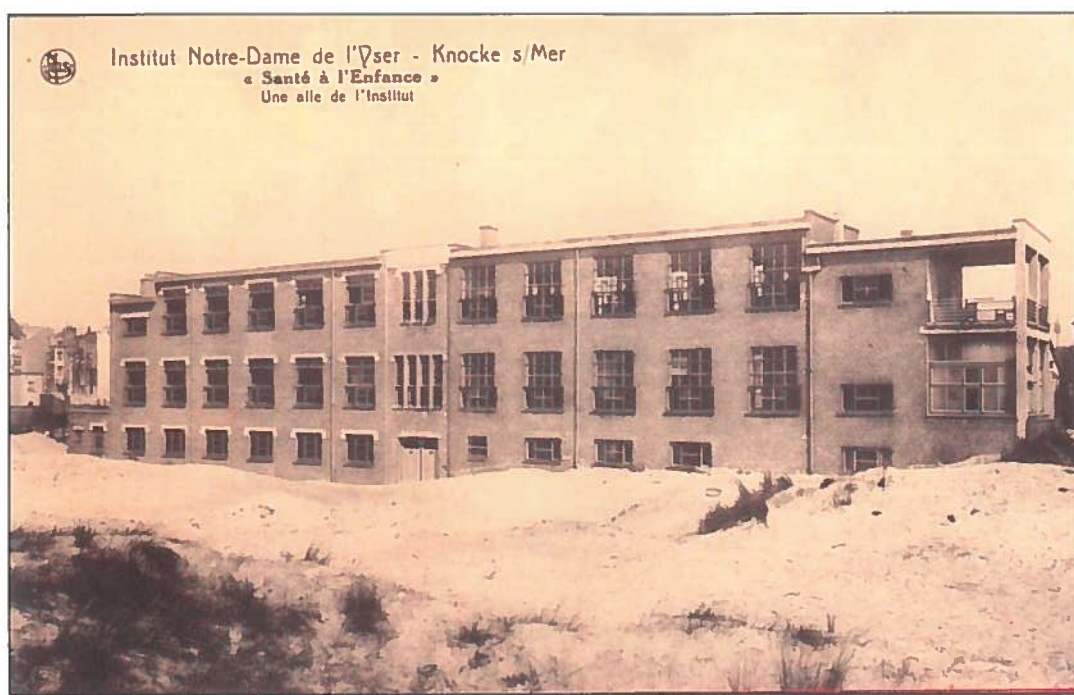
Een afzonderlijk gebouw van 3 traveeën met smalle uitbouw werd ook ditzelfde jaar getekend (zie gekleurd gevelplan en vergelijkbare foto hierboven). Een bouwvergunning is niet terug te vinden in het gemeentelijk archief.



Gekleurd gevelplan van architect Huib Hoste.

In 1930 kreeg architect Gaston Taelemans (1893-1969) de opdracht een aanbouw aan de bestaande bouw van Hoste te voorzien met dezelfde stijlkenmerken waaronder de grote raampartijen, bakstenen gevels en een cementen bepleistering als accent bij de 'lentelen'. De lange voorgevel bestaande uit 3 niveaus lag langs de 'rue E' (latere Diksmuidestraat) op de gronden van consortium Verwee-Van Bunnan-Dumortier, of eerste verkaveling in Knokke. (BV 1805)

Verder vonden we nog plannen uit 1937 van Taelemans voor een kleine kapel en een bijkomende uitbreiding. Er is echter geen aanknopingspunt, fotografisch materiaal of grondplan. Deze werken werden vermoedelijk niet uitgevoerd (BV 1612/ 1628).



De modernistische uitbreiding van het Instituut; het rechtse gedeelte van Hoste (1924), het linker gedeelte van Taelemans (1930).

In 1934 werd nog een kleine 'annexe' voorzien langs de IJzerstraat.

Blijkbaar werd begin 1940 het grote gebouw van Hoste en Taelemans gesloopt op bevel van de Duitse bezetter. Waarom is ons een raadsel. Volgens mondelinge overleveringen bleven de fundamenteën en enkele lage muurtjes staan in de duinen van het latere IJzerpark bij de Diksmuide-leper-Nieuwpoortstraat. De villa zelf deed later dienst voor het gemeentelijke onderwijs. Na de oorlog werd de villa gesloopt. De fundamenteën verdwenen bij de heraanleg van het IJzerpark.

Bibliografie:

- D.Lannoy, *Knokke en de Belle Epoque, Voorname verblijver Michel Thierry*, blz. 66-68, De Distel, 1993.
 - A.Van Lede, *Les colonies scolaires: historique et organisation*, Brugge, Daveluy et Froment, 1902.
 - D.Lannoy, *Het IJzerpark* In 'Cnocke is hier', nr. 44 , jg. 2007.
 - D.Lannoy, *School koloniën der Liberale Studenten*, in 'Cnocke is hier, nr. 49b, jg. 2012.
- Zie ook luchtfoto in boek 'Knokke, Nostalgie in Woord en Beeld', blz. 119, De Distel, 2010.